

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATA

ANONAMENTE: Pe un an 850 lei;
pe 6 luni 450 lei; pe 3 luni 100 lei.

APARE TOTDEAUNA DUMINECA
Sub Direcția unui Comitet

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria, 28.

O LEGENDA ISTORICA

(vezi explicația în text)

CHEIA TURZII

(Foto N. Ludwig, Secția turism
K. K. A. S. E.)

„REALITATEA ILUSTRATĂ”
revistă săptămânală

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj—str. Regina Maria Nr. 38—Cluj
Telefon 4-48

Pentru Bacărești: Calea Victoriei 39.
Telefon 63-92

PREȚUL ABONAMENTULUI:
Pe un an întreg . . . Lei 350
Pe o jumătate de an . . . „ 180
Pe trei luni . . . „ 100

PENTRU STRĂINĂȚATE:
Pentru America . . . \$5
Jugoslavia și Cehoslovacia . lei 500

Sub direcțiunea unui comitet
Secretar de redacție: N. Constantiu

Cutremurul

Incepând din sâmbăta Paștilor și până la aproape o săptămână după aceea, am trecut prin emoții care prelungeau dramatic săptămâna de șapte zile a pătimirii. Scăpat de războais, de răcoaoile și de represiiuni deopotrivă sălbatece, pământul zgrunțuros al Balcanilor a fost cutremurat de parcă, din adânc, mâna unui dinamitar ar fi zvrălit o bombă.

Acolo au căsūt în ruină așezări omenesti și-au devenit piftie exemplare ale speciei noastre.

Prin locurile unde erau coline sunt prăpăstii acum, iar din pietre a țâșnit apă ca, altădată, în pustiu, din bagheta profetului.

Terenul s'a zburcăt ca un măr viermuit sau ca o babă știrbă, și s'a pudrat cu sulf.

Natural, nudele s'au extins până la noi, — din fericire diminuate mult.

Țară de ordine, am prezintat și de data aceasta un spectacol decent și-un exemplu civilizată: la noi cutremurul n'a îndrăznit decât să valseze cu lămpile și să ne gâdile pe gât cu o pană de găscă muiată în unt de lemn, doar-doar ne-o îngroșoșă. E drept că eu, d-ta și alții doi-trei ca noi era să debarcăm de parcă am fi găsit un fir de păr în ciorbă, că o respectabilă doamnă s'a pomenit cu dantura în cerul gurii, și că toți laolaltă am văzut stele verzi.

Însă numai atât...

La urma urmei, eroismul nu e obligatoriu.

Obligatorie este împărtășirea tragediei celor din preajma ta, — și într'adevăr gândul multora s'a îndreptat fratern spre poporul greu încercat.

Acolo au murit oameni și s'au irosit așezări omenesti. Moartea și-a întins giulgiul și-a rânjit destrănată. Și a arătat încă odată că omul este jucăria împrejurărilor, că de parte de-a fi snbijat elementele, e robul lor netrebnic.

Un cuvânt mai mult ca el să fie altfel decât până acum.

ION PAS

BULETIN SĂPTĂMÂNAL

CUTREMURELE de pământ continuă și răspândesc jalea în Bulgaria și Grecia. Dacă cutremurele — foarte slab — se simt și la noi, în țările amintite ele sunt atât de puternice și de dese, încât sate și orașe întregi sunt sortite ruinii. În Bulgaria orașul Filipopoli, al doilea după Sofia în importanță, orașul Cirpan și Hascovo, au fost aproape nimicite. În Grecia, Corintul e distrus în întregime. Oamenii, câți pot fug, cei săraci s'au adăpostit prin corturi și privesc cu desnădejde cum li se prăpădește avutul întreg. Se pare că natura vrea să-și bată joc de omul slab și îngâmfat.

Cutremurele de pământ sunt dese, din loc în loc pământul crapă și unele crăpături sunt chiar foarte adânci; ici și colo țâșnește din pământ câte un izvor de apă caldă, sau geisere negre. Din adâncul pământului se aud bubuituri puternice. Și omul neputincios, stă îngrozit, în fața acestei deslănțuiri de forțe.

LA Chișinău, Dumineca aceasta, au loc serbări cu prilejul împlinirii a zece ani de la unire. La festivitate vor participa: Înalta Regentă, membrii guvernului, precum și delegații ai organizațiilor culturale. Partidul național-țărănesc se abține de la aceste serbări.

ADUNAREA dela Alba Iulia preocupă cercurile politice din țară. Adunarea a fost fixată pentru ziua de 6 Mai și în vre-

me ce partidul național-țărănesc pune toate nădejile, în această adunare, guvernul crede că ea va putea trece fără nici o urmărire, pentru situația lui. Ceeace e neîndoios, este că la Alba Iulia se va aduna popor mult.

ÎN Franța săptămâna trecută s'au făcut alegeri noi. Alegerile din Franța au fost urmărite cu atenție de toate statele Europei, pentru că rezultatul acestor alegeri este în strânsă legătură cu întreaga politică mondială.

Franța numără 12 partide și voturile, în alegerile de acum, s'au îndreptat aproape toate către partidele naționaliste și de dreapta. Partidele socialiste, partidele de stânga, și în special partidul comunist au obținut un număr mic de voturi. Pe când în alegerile trecute comunistii își aveau reprezentanți în Parlament, est probabil că, în actualele alegeri, nu va fi ales nici un comunist. Spunem este probabil, deoarece în Dumineca trecută s'au produs peste 400 de balotage, poporul fiind chemat să se pronunțe a doua oră, pentru locurile unde nu s'a putut hotărî alesul.

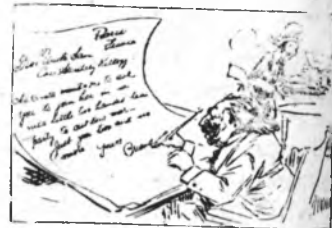
Aceasta fiind rezultatul alegerilor în Franța, urmează că politica viitoare a surorii noastre mai mari va fi o politică conservatoare și naționalistă. Franța va merge mai departe pe drumul drept, redevenind din nou arbitru hotărîtor al păcii și bancherul Europei. Noi — bine înțeles — vom trebui să urmăm calea pe care va merge marea noastră aliată.

ÎN China au început iar luptele interne. Poporul galben odată pornit nu se mai poate opri.

Săptămâna trecută a avut loc la București înmormântarea consilierului dela Curtea de Casație Corneliu Botez. Ilustrația noastră reprezintă pe magistrații cari au participat la funeralii. În mijloc, Președintele Curții de Casație: d. Oscar Niculescu

Politica în caricaturi

D. Briand a invitat pe unchiul Sam la „un ceai în 2”, spre a pune în afara legii războiul

Acesta a răspuns invitației, urmat însă de toate celelalte țări din lume (Herald Tribune, New York)

FALSUL VESTITOR AL PRIMĂVERII

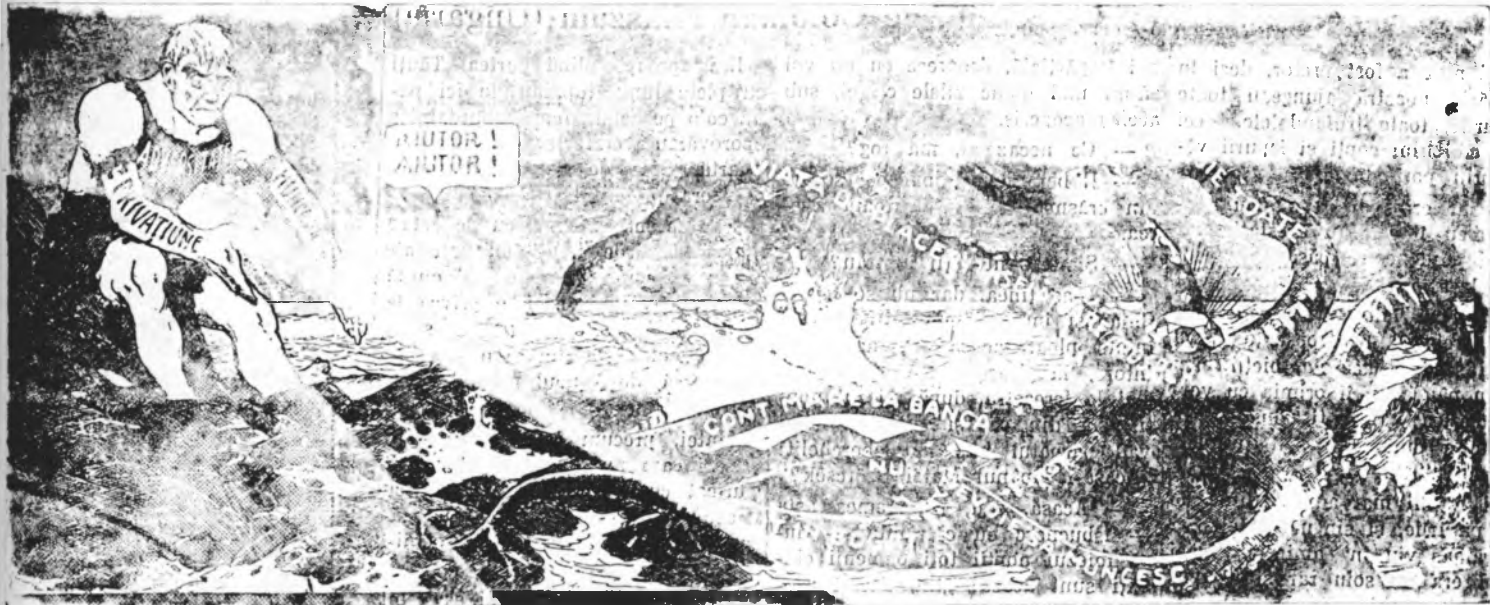
Fluturile „nădejdea dezarmării generale” e doborât de poporul care cade, din cerul antantei (Kladderadatsch, Berlin)

INGINERII GERMANI ÎN RUSIA

Încercarea lor de sabotaje este flagrantă: voiau ca în Rusia să nu se lucreze decât 8 ore (Simplicissimus, München)

Dusmanul cel mai mare al Omului este de a avea prea mult

Cu puțină gândire oricine își poate da seama de mola, care se desprinde din această ilustrație. Dânsa se potrivește în toate cazurile, în cari părinții se străduiesc să adune averi mari, spre a le lăsa copiilor și a-i feri astfel de munca grea, prin care au trecut dânsii. Ilustrația aceasta este făcută în intenția acelor tineri, bărbați și femei, cari cred că viața este decât un cântec continuu și duios de fericire pentru cei cari au bani, trăiesc în lux și plăceri, care nu se mai isprăvesc niciodată.

Desenatorul nostru și-a însoțit desenul său cu următoarea explicațiune:

„Socot prosperitatea un adevarat blestem pentru copiii oamenilor inteligenți. De aceea am prezentat această prosepertate înșelătoare, sub forma unei caricaturi, a unei hidre care având în frunte un diamant strălucitor, trupul ei și aparatul său digestiv nu este însă mai puțin hidra.”

„Această hidră, astfel desenată, este ucigașa celui mai bun prieten al omului: NEVOIA.”

„Nevoia face pe om să munciască, nevoia îl silește să cugețe, nevoia îl obligă să încerce. Nevoia este mama creațiunii, ea este obârșia tuturor invențiilor, ea a dus pe oameni la succes și i-a silit să găsiască toate lucrurile de valoare de care ne bucurăm astăzi.”

Imperiul roman, atunci când a ajuns în culmea măririi sale, atunci când a ajuns atât de bogat, încât oricare dintre cetățenii săi prin însăși calitatea de cetățean roman, dispunea de produsul muncii a nenumărați barbari din țările supuse, a început să decadă. Oamenii, trăind o viață de plăceri, nefiind mănânați decât de ambiții zădărnice, putându-și îngădui orice, au fost cuprinși de brațele hi-

Foarte mulți părinți își consacră viața spre a lăsa bogății mari copiilor lor. Prin aceasta ei le fac cel mai mare rău, căci îi aruncă în tentaculele hidrei, din ilustrația din fruntea acestei pagine.

Omul ca să poată fi folositor societății, ca să aibă o viață multumită, trebuie să lupte, trebuie să învingă și să cucerească singur poziția, la care vrea să ajungă.

dreii, pe care o vedem în ilustrația noastră și, molatici neobișnuți să munciască au fost înghițiți de dânsa.

Viața întreagă trebuie să fie o luptă și după cum fierul de plug care stă la odihnă, ruginește și nu mai e bun de nimic, tot astfel omul care n'are nevoie să munciască, omul care e deprins să aibă totul de-agata, cel care e născut în bogăție, nu și va putea ascuți mintea, va rugini și dânsul și va fi sortit să moară nemernic și neștiut de nimeni.

Toată lumea știe cât de strălucitor este fierul de plug care taie brazda în pământul țelinos. Tot astfel după acum fierul de plug capătă o strălucire puternică prin folosință, tot asemenea toate aptitudinile pe care omul le are innăscute, se dezvoltă, când el este nevoit să lupte cu greutăți, să munciască și să se folosiască de toate însușirile sale.

Mușchii brațelor numai atunci devin puternici, când în fiecare zi sunt supuși la încordare. La fel cu toți ceilalți mușchi, dacă nu lucrează, ei se atrofiază și mor. Tot astfel cugetarea, dacă nu avem la ce s'o întrebuițăm, dacă nu ne încordăm zilnic mintea, spre a lupta cu greutățile vieții, se atrofiază și moare.

Omul născut în bogăție are totul de-a gata el nu se gândește decât la chipul în care trebuie să-și cheltuiască banii, spre a petrece mai bine și prin urmare va cugeta foarte puțin și va lucra și mai puțin. El este

un om pierdut pentru societate, dânsul nu va putea crea nimic.

Omul primitiv, pentru că față de celelalte animale era slab, pentru că nici forța sa musculară, nici înțeleala nu-l puteau apăra, în mijlocul naturii, a fost nevoit — în lupta pentru existență și ca să poată dăinui pe pământ, — să-și frământă mintea și să găsiască posibilitățile de a scăpa de urgia celorlalte animale și de a supune forțele naturii. Din învingerea, pe rând, a acestor greutăți, a acestor adversități, omul a câștigat rangul de rege al naturii, el și-a dezvoltat minta atâta, încât să intreacă pe toate celelalte animale.

Omul a trebuit să născociască focul, ca să se poată apăra de frig și să se poată lumina, a învățat să MUNCIASCA pământul, ca să-și scoată hrana sa, a învățat să-și facă adăpostul împotriva soarelui și a ploaiei și ca să se apare de animalele sălbatice, a învățat să-și făuriască arme ascuțite, să facă drumuri, să trăiască împreună cu alții, pentru că în cete omul e mai puternic, decât singur.

Toate acestea nu le-ar fi găsit, omul, dacă dela început, ar fi putut să ducă o viață de odihnă, fără muncă.

Animalele preistorice, mamutul, dinozaurul, și ceilalți uriași, din vremurile geologice, pentru că devenind prea puternici, nu mai aveau a se teme de nimic și dispunea de totul pe pământ, a dispărut, înghițiți de hidra din ilustrația noastră.

Tot asemenea trântorii, pe care albinele îi țin o vară întreagă, ei nemuncind nimic, la sfârșitul toamnei sunt nevoiți să moară, pentru că viața lor de plăceri înșelătoare este zădărnica și nefolositoare.

Părinți, cari ați știut să luptați și să învingeți greutăți mari în viață, nu lăsați pe copiii voștri să trăiască în trândăvie, bucurându-se de agonisiala voastră, pentru că astfel le faceți cel mai mare rău.

Dacă copilul slab trebuie să fie ajutat, el trebuie să învețe însă că viața este o luptă și că numai acela are dreptul să se bucure de ea, care a eșit învingător. Plăcerea averii sau situației cucerate prin muncă grea, și prin privațiune este mult mai plăcută, decât plăcerea înșelătoare a celor căpătate de-a gata.

Oamenii de geniu și inventatorii, nouăzeci la sută, mărturisesc că mult mai mult au produs în vremurile când aveau de luptat cu greutățile vieții și când munca lor însemna păina, care trebuia să fie câștigată, decât după ce au ajuns în situațiuni ridicate.

Edison a inventat soneria electrică când — fiind simplu cantonier — era nevoit să lipsiască dela postul său și nu voia să se știe de lipsa lui. În loc de a suna clopotul de mână pe care-l avea, el a inventat clopotul electric, care suna în locul său, de câte ori era nevoie.

Viața de muncă, viața de privațiuni și luptă cu adversitățile, face pe om puternic și-i dă cea mai mare satisfacție, aceea de a gusta din plin din succesul pe care-l obține.

Dimpotrivă, viața celor născuți în bogăție, a celor cari n'au nevoie să munciască, care au totul de-a gata este searbădă, nu aduce mulțumire și nu-i este folositoare nimănui.

Nu-ți fie frica, matei!

de Coloman Mikszáth (Ungaria)

Tatăl meu a fost pretor, deci în bucătăria noastră ajungeau toate vânaturile, toate trufandalele, cei dinții ciorchini copti și iepurii vânați prin porumbiște.

Aceasta era partea mamei. Tatălui meu îi veneau arestații, iar mie-mi rămăneau păsările, prinse'n plasă.

Țăranii-mi aduceau o mulțime de păsărele și ouă pestrițe. Erau nevoiți să facă aceasta, bieții, căci și Ioan pândarul, îi primia cu vorbele acestea: „Ce a-ți adus bun?” Și numai după aceea îi întreba: „Ce vreți?”

Nici nu-mi mai aduc aminte de toate păsărele, și singur Matei-mi-a mai rămas viu în amintire, căci dansul era un soi rar și a avut un sfârșit neobișnuit și tragic.

L-a adus o țărancă, sub pulpana laibărului; a străbătut curtea cu grije, a căutat pe sub trăsuri, prin grădină, pe sub grămezile de lemne.

— Pe cine cauți? — s'a răstît la dansa haiducul.

— Pe pretorul cel mititel.

— Ce ai adus bun?

— Am adus Măriei Sale o gaiță.

— Vlăduțuleț! — tipă haiducul, în vreme ce eu coboram în grabă scările dela podul cu fân. Am primit paserea păstrând linuta unui rege, căruia supușii îi aduc tributuri.

— Frumoasă gaiță! — mormăii eu mulțumit și netezindu-i penele.

— A fost a unui domn mare, mă rog frumos, a Măriei sale d-lui Balogh, deputatul. Cine nu-l cunoaște?... După moartea lui mi-a rămas mie gaița. N'a vrut s'o ducă nici o rudă. Dar fiindcă soțul meu se numește Matei... Matei Szörösök, să nu fie în nume de rău... nu pot suferi ca o lighioană proastă, să-mi tot întărite soțul.

— Dar ce, poate vorbi?

— Numa s'o vezi. Mi se pare chiar că poate citi. Insuș Măria sa a învățat-o, deși Dumnezeu să-l odihnească, era un om destul de vestit și părea în toate toanele. Pi, pi.

Îa dați-o numai încoace conașule, în mâinile mele, o fac eu să vorbească.

Țărâncă o prinse, o scutură, iar gaița începu să tipe, cât se poate de clar:

— Nu-ți fie frică Matei! Nu-ți fie frică Matei!

Am râs cu hohot și am sărit de bucurie. Al dracului treabă, o pasere înțeleaptă, care se încurajează singură, cu grai omenesc.

— Și, acum ce vreți? — Spuse haiducul, care da țărcoale și se uita șiret la frumoasa femeie.

— Aș vrea să mă despart de bărbat. De acia am și venit la domnul pretor, ca să facă între

noi împărțială, deoarece eu nu voi să-mi mai mînc zilele cu el, sub acelaș acoperiș.

— Ce necaz ai, mă rog?

— E bețiv. Nu-l mai pot scoate din crăsmă, îmi toacă toată averea.

— Și de ce nu-l ții în frâu?

— L-aș ținea, dar nu se poate. Chiar și în săptămâna trecută s'a întors ploat, acasă... adică s'a întors, la dracu... A bătut numai la fereastră, după miezul nopții, sar din pat și năucită, îmi vad bărbatul bălbând cherchelit: „Acasă-i jupânul Matei Szörösök?”

— Acasă, zău, pe vremea asta — izbucnesc eu cătrănită — după miezul nopții toți oamenii cinstiți sunt acasă! „Eh, dacă-i acasă”, — spuse el cu fală, — atunci eu nici mai trebuie să merg acasă. Mă reîntorc la crăsmă”. Și s'a și dus.

— Rea poamă trebuie să fie — a zămbit haiducul.

„Nu-ți fie frică, Matei! Nu-ți fie frică, Matei! — a strigat gaița, pe care între timp, închisă într'o colivie, am acățat-o pe-un perete, în coridor.

— N'o mai pot duce astfel — și-a conștinuat jalba femeiușca. Am încercat să întorc roata. Ieri noaptea iar s'a bălăcit în băutura și mi-a bătut la geam, pe la revărsatul zorilor. Iar sar din pat, să vad cine-i și ce este?

„Acasă-i jupânul Matei Szörösök?” — întreabă bălbănuindu-se. — Nu-i, nu-i! — i-am răspuns în pripă.

— „Ei, dacă nu-i acasă”. — a mormăit blegul, — merg să-l caut” și a plecat poticnindu-se iar, spre crăsmă. Și acum mă rog, cine poate să-i treacă cu vederea astea? Nu-i femeie pe lume. Abia am așteptat dimineața, m'am îmbrăcat, am prins pasărea:

— Hai, Matei, în tine mi-e nădejdea, să-mi fii ploconul, căci îmi spuseră de acasă, că nu se pot prinde coarnele dreptății cu mâinile goale.

— Bine dar, acum așteaptă numai la rând, căci sunt mulți aici cari au venit înaintea dumnitale.

Era aproape plină curtea. Tăuți cu plete lungi țupăiau de ici până colo pe asfalt, femei sburdalnice sporovăiau verzi și uscate, în poartă. Sala de așteptare asemenea era plină.

Dar ce mă sfârșesc eu de asta? Ce-mi pasă de grijile mărunte ale solicitatorilor. Priveam cu multă admirație gaița. Pisica o privea la fel și s'a urcat apoi pe un stâlp și de acolo ofta din greu și lacomă parcă, după noul prizonier din colivie.

Matei, precum se cuvine unei pasări care nu cunoaște frica, și-a puricat cu mândrie penele și cu ciocul lovia tacticos gratiile mărunte de lemn, privind cu ochii-i cuminiți în toate direcțiile.

Deodată s'a scuturat, și s'a isbit puternic cu aripele în gratii și hop... colivia s'a răsturnat, a sărit din cui și s'a spart jos de lespezile de piatră.

Pisica extaziată a sărit cu înțelea fulgerului de pe stâlp și ajungând la locul cu pricina, a prins în repezeală gaița și încheștându-și colții în corpul ei fraged, a fugit cu ea prin tufișuri, peste straturi, până sus pe vârful hambarului.

Gaița înspăimântată țipa întretăiat în gura pisicii:

— Nu-ți fie frică Matei! Nu-ți fie frică Matei!

Mulțimea din curte la vederea acestei scene a izbucnit în hohote de râs. Eu mă aruncai infuriat după pisică. Dar prea târziu în salcia de lângă fântână un nor de vrăbii ciripea săgalnic, cași când ar fi râs în acestea: Hahaha! Prea ai fost încrezută, gaiță nebună, hahaha! Aicea duc frazele învățate pe dinafară! E demnă de râs și moartea ta, hahaha!...

Și din depărtarea încă se tot auzia, deși tot mai tăcut, tot mai surd: nu-ți fie frică Matei!

Nimeni n'a regretat victima acestei întâmplări crunte, numai eu și țărâncuța. Ea a început să și scânciască:

— Mi-a pierit ploconul, sârmanul, mi-a mâncat pisica pâra. Acu' nici nu mai intru la măria sa, domnul pretore... Trad. I. I.

Vitoarea Regine a Olandei

La 30 Aprilie 1928 Prințesa Iuliana Louise Emma Marie Wilhelmina, unica fiică a Reginei Wilhelmina a Olandei a implinit 19 ani și primul an de majorat. De un an de zile Prințesa Iuliana — care spre deosebire de alte muritoare — va deveni cândva Regină — primește aparajii mai mari — și, trăind o viață mai independentă, este consilieră a tronului.

Prințesa Iuliana se deosebește de alți copii de regi prin educația democratică pe care a primit-o. Pe câtă vreme alți prinți de coroană sunt instruiți de profesori particulari. Prințesa Iuliana a stat în băncile școlii, alături de copiii viitorilor ei supuși și și-a făcut mulți prieteni printre cei cari o vor avea de regină.

Prințesa Iuliana a început să învețe dela 5 ani, în clasa sa se găseau încă 14 copii de vârsta ei.

Prințesa are atracție pentru piesele de teatru, îi place dansul și gimnastica. Umblă călare pe o bicicletă și și petrece multe ore din timpul liber cu prietenii ei de școală, prin pădure sau la câmp.

Regina Olandei ar putea părea multora dintre fetele tinere o mamă aspră. Se întâmplă să apară adesea în public fără fiica ei întrebată fiind de ce face astfel, dânsa dă răspunsul obișnuit: „Prințesa e încă prea tânără, și trebuie să stea lângă carte.”

Din anul trecut Prințesa Iuliana are propria ei gospodărie, așa numită „casa prințeselor”. Are aghiotanți regali și doamnă de onoare, fiind totodată studentă la Universitatea din Leida, unde au studiat și înaintașii ei.

Furnizorul
Curții

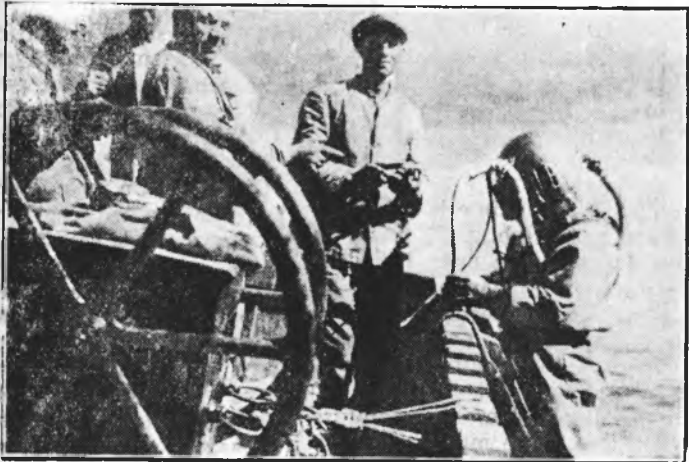

Regele
Române

Numai la marele magazin
HENRY S. BRAUNFELD
CLUJ, Piața Unirii No. 15.
Telefon interurban 6-43
Prețuri ieftine, fixe!

Service — Tacâmuri
„CHRISTOFLE” PARIS
și Articole de menaj în
alpaca argintat
„WÜRTEMBERGER”
VÂNZAREA EXCLUSIVĂ
Ceasornice „JUNGHANS”
de salon și birou.
DEPOZIT PRINCIPAL
precum și Argintărie, Bijuterii de fine, Obiecte de artă
Ceasornice de precizie

OAMENI FAPTE ȘI IDEI

CAUTATORI DE COMORI: un scafandru caută mijlocul de a scoate, din adâncimi, corabia innecată acum 2000 de ani a împăratului Tiberius, in lacul Nemi de lângă Roma

SARBATORIREA LUI ALBRECHT DUERER LA NÜRNBERG

La 6 Aprilie s'au implinit 400 de ani, dela moartea marelui pictor desenator și sculptor, Albrecht Duerer. In orașul său natal, Nürnberg, au avut loc, cu acest prilej,

serbări de comemorare impunătoare. In Germania, in toate muzeele, s'au deschis expoziții speciale, in onoarea lui Duerer. In teraga lume civilizată a adus omagiul ei, cu prilejul acestei festivități, in onoare nemuritorului artist

Ilustrația noastră reprezintă casa in care a locuit artistul german Duerer, la Nürnberg. Casa este pavoazăată

UN UCIGAȘ ȘI INCENDIATOR PRECOCE

Jackson Warren, un copil de 12 ani, a impușcat, in timp ce dormiau, pe părinții săi din Newyork și pe o rudă și apoi a dat foc casei

UN MONUMENT ISTORIC CARE SE DARAMA:

Turnul din Tours, clădit de împăratul Carol cel Mare, ca mormântul celei de a patra soții a sa, Hildegard, s'a prăbușit. Ilustrația noastră reprezintă ceea ce a mai rămas din turn, un pericol permanent, pentru casele din jur

Un cimitir preistoric, din secolul al VIII-lea a. Chr., a fost descoperit acum, la Schenkenberg, lângă Berlin. Ilustrația noastră reprezintă urnele funerare, descoperite, numerotate, și care sunt

EBONITUL FABRICA DE TOCURI DE SCRIS
București Bdul Elisabeta N° 57

Secțiune specială pentru reparat orice sistem de tocuri.

Blănurile se conservă în modul cel mai perfect, împotriva molilor și a firmității, la firma „**Martonffy & Comp**” din Cluj, Piața Unirii 20 unde sunt asigurate atât împotriva incendiului cât și a spargerii.

Ce sunt cutremurele de pământ

UN ținut întreg. În sudul peninsulei Balcanice e cuprins de jale și desnădejde. Pământul își mișcă scoarța, de parcă un animal uriaș și-ar scutura povara din spate. Și atunci orașe și sate se prăpădesc, tot ce omul slab a clădit, în decurs de zeci de ani, se risipește și se preface în pulbere, palate și edificii mari se dărâmă, prăpăstii se crapă și înghit munți, apa în clocoțe țâșnește din adâncuri, și supărat, pământul muștește profund.

În vremurile preistorice, cutremurele erau mult mai dese decât astăzi. Sărmana ființă omenească: o furnică pierdută în nemărginit — asista cuprinsă de spaimă și la cutremurele ca la celelalte deslănțuiri de forțe ale firei.

Mai târziu, când omul a început să cerceteze cauza fenomenelor, el a stat multă vreme nedumirît în fața cutremurelor de pământ.

Mitologia greacă se credea că Atlas-Ciclopul osândit să poarte pământul în spinare — își scutura din timp sarcina grea de pe umeri.

La popoarele barbare care credeau că pământul este așezat pe spinarea unui pește, cutremurele de pământ însemnau scuturăturile aceluia pește uriaș.

Astăzi noi știm că pământul plutește în nemărginit, că el — oricât ne-ar părea de mare — nu e decât un fir de pulbere în Universul necuprins de mîntea noastră, că în sistemul solar din care face parte — biată planetă neînsemnată, el trebuie să se rotească în jurul său și în jurul soarelui, asemenea unei mingi care rostogolindu-se, ar da târcoale arenei unui circ.

După ipotezele științifice, pământul — în sistemul solar — la fel cu celelalte planete, este un strop de materii incandescente, provenit din masa nebuloasei, care era la început universul nostru. Nebuloasa aceasta rotindu-se și condensându-se puțin, s'a desfăcut într'un glob și un inel înconjurător. Tot astfel dacă, într'un pahar de apă, turnăm o picătură de untdelemn și — implantând o undrea, prin această picătură, rotim repede undrea — picătura de untdelemn se va roti, împreună cu axa ei, și se va desface apoi într'un globuleț interior, și un inel înconjurător. Inelul acesta se rotește în jurul globului. El se tot mărește, până când se desface — dacă mișcarea se iutește, — într'o serie de globulețe, mai mari sau mai mici, care sunt aruncate, în toate părțile, cele mai mari mai departe, cele mai mici, mai aproape. Aceste globulețe continuă să se rotească în jurul lor și în jurul sferei centrale.

Pământul pe drumul său cereșc aleargă de 75 de ori mai repede decât o ghiulea de tun. La o distanță de 148 milioane de km. de soare, el se rotește în jurul acestui astru, parcurgând într'un an, 930 de milioane de kilometri.

Oricât de mic față de univers, față de noi pământul e uriaș: globul care ne poartă are un diametru de 12.742 de km. Pe un asemenea glob, muntele cel mai înalt pe care-l cunoaștem, Gaurisanar, din Himalaia, cu înălțimea lui de 8840 de metri, e mai puțin decât o furnică față de un om. Dacă am reduce diametrul globului pământesc la un metru, atunci Gaurisanar n'ar avea decât o înălțime de 7 zecimi dintr'un milimetru. În felul acesta globul pământesc nu poate fi comparat cu o portocală ci mai degrabă cu o bilă de biliard.

Pe un glob atât de mare se înțelege că omul nu înseamnă nimic. Dacă am reduce pământul nostru la un glob de 12 metri în diametru, omul ar deveni atât de mic, încât 10 mii de oameni ar încăpea foarte bine, în interiorul literei O, pe care o scriem aci.

La început tot pământul acesta era asemenea soarelui. Și ne putem da seama cât de fierbinte e soarele, când dela distanța enormă de unde se află, de atâtea veacuri el continuă să ne trimită căldura lui binefăcătoare, nouă ca și celorlalte planete,

fără să putem observa că s'ar fi răcit.

Au trebuit multe mii și milioane de ani, pentru ca pământul să se poată răci. La început mă, de peste 300.000 de grade, pământul s'a tot răcit spre a ajunge în starea sa de azi. S'a calculat că spre a se răci dela 2000 de grade până la 200 au trebuit să treacă 350 de milioane de ani!

Pământul, în interiorul său și astăzi este fierbinte. Dovada se poate face foarte ușor. Dacă dela o anumită adâncime (10—20 de metri) ne coborim tot mai adânc în pământ, pentru fiecare 33 de metri adâncime, temperatura crește cu un grad. La 330 de metri adâncime, temperatura e cu zece grade mai mare decât la suprafața pământului. Se știe de asemenea că în fundul minei caldă e tot mai ridicată. Din adâncul Pământului.

E ușor de calculat că la adâncimea de 6371 de km. până la mijlocul pământului, temperatura va crește cu aproape 200 de mii de grade. Bineînțeles că nimeni nu poate săpa în pământ o adâncime prea mare și că adâncimea maximă, la care s'a săpat până astăzi e de circa 600 de metri (în sondele de petrol din America).

Noi știm că nici o substanță nu poate rezista la o temperatură mai mare de 5000 de grade, căci se topește. Urmează deci că încă dela 200 de km. adâncime,

în fundul pământului, toate substanțele sunt topite. Scoarța pământului, materia solidă, nu are decât 200 de km. e mai puțin decât coaja unei portocale pe lângă portocala întreagă.

Pământul continuă să se răcească, dar această răcire se face foarte încet, după cum am văzut mai sus. Vulcanii care aruncă lavă sunt o altă dovadă a frământărilor cari se petrec în materia topită din adâncurile pământului.

Cititorul, din cele precedente își poate lămuri singur cauzele cutremurelor de pământ. Undeva, în fundul mărilor sau oceanelor, care ocupă cea mai mare parte din suprafața pământului, sau undeva pe uscat, izbucnește un vulcan. O parte din materia topită este aruncată afară, sau condensându-se, se strânge.

Scoarța pământului, atât de subțire față de globul întreg, nu se mai găsește bine așezată pe materia topită dinăuntru, atunci ea se va încreți și această încrețire — pentru noi biețe furnici — înseamnă un adevărat cataclism.

Încrețirea scoarței care cauză să se așeze pe globul de materie topită din interior, produce cutremurele, bubuiturile din pământ, crăpăturile care se formează în scoarță, munții cari ies în înălțime, apa fierbinte care țâșnește din adâncuri, după ce a atins materia incandescentă, și toate fenomenele, care de veacuri îngrozesc pe omul slab.

Și astfel se lămuresc cutremurele de pământ din sudul peninsulei Balcanice.

ATENTATUL IMPOTRIVA REGELUI ITALIEI, ÎN MILANO: primele fotografii luate la locul atentatului: polițiștii dând ajutor victimelor și curățind locul, până la sosirea regelui. Vezi Realit. No. 11

Discursul ținut de D'Annunzio ve- luntarilor legiunei trentina

Tovarășii mei.
Să fim indulgenți. Oare nicio-
dată ființa trupului mizerabil,
sarcina tristă nu va putea fi în-
vinsă, acolo unde spiritul res-
piră vecinic?

După cum în războiu mintea
mea a fost lovită și rănită, mai
puternic de cum lovește fulge-
rul aerul, așa este lovită astăzi
imaginația mea, mai seducător
decât vocea: aceea voce care un
limp știa să împingă și să con-
ducă, de acolo dela moarte, oa-
menii armați și nearmați.

Îmi vine în minte și pe lim-
bă, o voluntari, ceea ce v'am
spus într'o zi: „Dacă gătlejul
îmi este uscat aviditatea sufle-
tească crede că poate să răscoa-
le spațiul, și vântul proaspăt și
limpede al luptei, va sufla dela
Adriatică, acolo jos pe mlaștini-
le putrede, deasupra cărora mi-
șună nenorocirile.

Este cert, tovarășii, că dacă aș
putea răscoli, sau produce acel
vânt, eu m'aș vindeca. Dar nu
sufflă, iar pe marea proră însân-
gerată, Tomaso Gulii fără res-
pirare așteaptă răzbușare.

Printre corăbiile, transforma-
te în altare, corăbii dalmatice și
corabia lui Italo Conci, Dumne-
zeul necunoscut îmi va pregăti
succesul pe care-l aștept, pe ca-
re-l știu.

Incoronați stâncă vie: vene-
rați piatra care aspiră.

Nu pentru mine, o tovarășii e
piatra opacă. Corabia este ase-
menea cu tine, de unde strălu-
cesc rămășițe de martir. Trupul

apărătorului meu merge înăun-
tru, necorupt.

Când sicriul simplu de brad a
fost cumpărat pentru înmormân-
tarea lui Cosalla și descoperit,
pietrele s'au luminat de mi-
nunea neașteptată. Fața, mâini-
le, tunica de pe piept, azurul de
vitejie, cizmele din picioare, cu-
reaua ce susținea sabia, brăul,
pumnalul cu teaca toate prăzile
se vor arăta nevătămate de pu-
trezire printr'un mister pe care
nu l'a cunoscut îmbălsămarea
egiptenilor.

Italo Conci, o tovarășii mei e-
ram cu aceea amărăciune ce de
atâta timp și cu atâta osteneală
mi a slujit a prelungi și a în-
dura statornicia credincioșilor
mei: este între voi vr'unul care
a văzut, care a cunoscut, care
a întâlnit legiunea trentină?

Nu știu.

Mi-ar plăcea, Italo Conci, pen-
tru vitejia lui înăscută care se
vede în culoarea ochilor lui, cu
privirea sinceră, cu generozita-
tea lui scânteetor cum e răsul
lui.

Tăiați-o cu securea lui de
alpi, viguros însă flexibil, scurt
dară nu moșic: el mi-a tot ați-
țat sentimentul nedeslusit de o
culme rivală, de o culme uma-
nă, pentru acel răs ce în conti-
nu îi arde în pupilă, pentru a-
ceea luminează ce părea să ridice
statura punând'o în umbră, pen-
tru aceea nobilă strălucire or-
bitoare, ce mie nu-mi dădea i-
maginea de levit, însă îmi rele-
va un sens de viață profundă.

după cum și el împreună cu mi-
ne, observa legea vitală de a
mișca, fără pauză cucerirea spi-
ritului. Fără repaus a luptat de-
la începutul războiului, el a fost
supus la spânzurătoare în pă-
mântul opresat, ca Cesare de
Trento ca Damiano de Rovero;
însă credința lui înarmată a răs
în continuu.

Infuriați-vă contra negocia-
rilor dela Armistițiul fraudulos
ajudecător de a rețea aripile
sborului peste victorie, urmat
de acela care a plecat nu pentru
ca să elibereze o țară, ci pentru
revindicarea unei granițe roma-
ne întinsă între Monte Adrante
și San Salvatore de Corfu cu în-
treaga insulă menționată să fie

dăruită lui San Marco. Credința
lui în viață și pasiunea lui ne-
răpitoasă râdea în continuu.

Așa întreg sufletul lui, care a
trecut prin războiu îi va da cor-
pului său imperfect o minte și
un creștet strălucit, la statura
lui mijlocie.

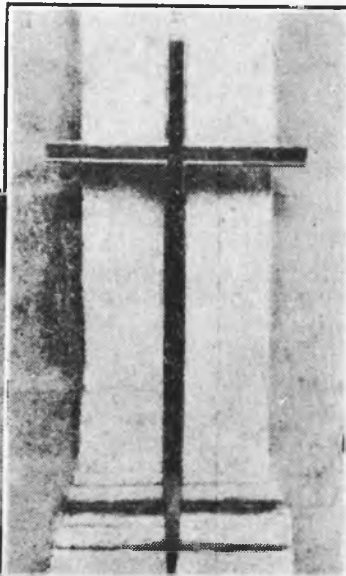
Fiume ori moarte.

O voluntari, o tovarășii mei,
bine mai era întinsă dilema
mea atunci. Mai teribilă este di-
lema astăzi pentru noi italienii.
La încoronarea arca de Italo
Conci, întoarceți-vă ochii cura-
gioși către corabia lui Tomaso
Gulii.

Donec ad metam.

12 Septemvrie 1927.

Gabrielle D'Annunzio

Înainte de plecarea lui Nobili la Polul Nord, Papa i-a dă-
ruit o cruce. De asemenea a admis ca un abate să-l însoțească
în călătoria sa. Ilustrația noastră înfățișează pe abate și crucea
dăruită.

UN DOCUMENT ISTORIC

Harta pe care o reproducem a
fost publicată la Viena în prima
jumătate a secolului XVIII-a și

poartă următoarele indicații: La
stânga, E. B. Werner delim. și
la dreapta, Georg Balthasar

Probst, Haeres Ieremiae Wolffy,
excud, Aug Wind fiind executa-
ră: cum Gratia et Privilegio Sac.
Caes Majestatis.

După cum se vede, pe aceea
vreme, atât numele orașului cât

și legenda au fost scrise mai în-
tâi în limba italiană și apoi în
limba germană ceea ce probează
că, pe atunci, limba italiană
era mai răspândită la Bolzano
decât cealaltă.

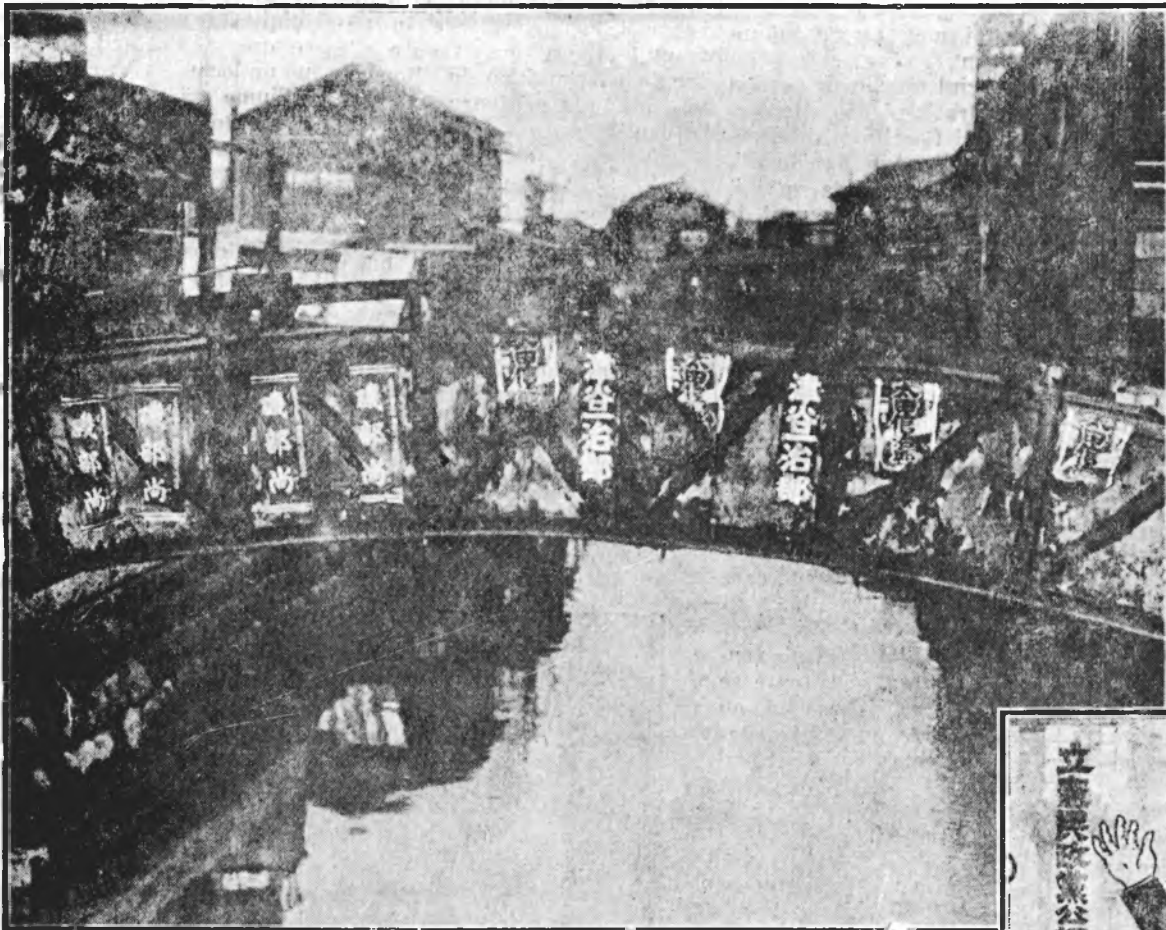
1. Fiume Eifacc.
2. Ponte insulla Eifacc.
3. La Casa da Giuoco di Racchetta
4. Chiesa di Capucuo
5. La Parochia vecchia
6. Chiesa di Parochia della Citta
7. Capella di tutti Santi

8. Ospedale
9. Chiesa de Dominicani
10. Chiesa di Santa Trinita
11. Chiesa de Francescani
12. Pretorio della Provincia Prin-
cipale
13. Fiume Datsor

14. Castellatto Maratsch
15. Chiesa della Casa Tentonica
16. St. Gioane Battista.
17. Casa Teutonica
18. Chiesa Parochiale sul Gries
19. Canonici Regolari di Ste Augu-
stino sul Gries

20. Chiostro delle Religiose d'A-
nunciato sul Gries
21. Ponte sul Dalfer
22. Santo Paulo
23. Il' Santo Sepalcro
24. Castello a 70. Coronato

ALEGERILE PRIN DIFERITE TARI

Poezie și proză: placatele pe un pod din Tokio, în timpul ultimelor alegeri

În jumătate din omenire se fac alegeri. În jumătate din omenire mii de afișe, mii de glase trâmbițează calitățile unuia sau altui candidat. Nenumărați oratori se mobilizează și fiecare apără cu căldură interese diferite. În Germania, în Franța, în Rusia, în Japonia, în Anglia sau în România, pretutindeni cugătări cam de acelaș fel, ridică în slavă pe un om, criticând pe ceilalți: o avalanșe de maculatură tipărită acoperă ziduri, garduri peréții chioscurilor îm-

pestrifând în culori vii orașele și satele din Europa și Asia.

Placatul — aceeaș însemnare o are acest cuvânt și în nemșește și în rusește și în engleză și în japoneză, ca și în românește — trebuie să atragă atenția fiecăruia și să asigure succesul candidatului. El nu trebuie să vorbiască prin abstracțiuni ci, pe cât se poate, cu ajutorul unei imagini izbitoare, să provoace la cititori cât mai multă simpatie, pentru concepția și planul de lucru al candidatului.

Placatul arată talentul diferiților oameni politici, pentru propaganda lor electorală, arată totodată gradul de cultură politică al diferitelor popoare. Placatul este un strigăt colorat. Nu trebuie ca strigătul să fie ca mai strident și mai pătrunzător. El trebuie să fie subiectiv și să se poate de părtinitor. Contrar, cându se unul pe altul placatul stau alături, în perfectă armonie, unul combătând credința celuilalt, unul negând ceea ce celalt afirmă. Această zăpăceală o găsim pe jumătate din scoarța pământului: cearta și înverșunarea dintre partide regăsimi exteriorizată, în luptă dintre placate.

I. Z.

Religie și alegeri: un candidat japonez care alungă spiritele rele, ale întunericului

Nu-ți bate capul!

Căsătorește-te cu cine ți-e drag

Despre cele materiale se va îngriji Societate Română de Asigurare „Fericirea” Prin un sistem cu totul nou american, în termen de 6 luni, cu mică contribuție, vă puteți asigura o zestre de 100.000 (mii) până la 1.000.000 (milion) lei. Tot prin acest sistem puteți creia fericirea decurândului născut sau moștenitorului dv. Adresați-vă cu încredere Oficiului nostru Regional, Cluj, Str. Regina Maria 36, unde veți primi lămuririle necesare.

Angajăm achizitori destoinici garantivi cu plată bună.

Motto: „Cumpărarea pianului e chestie de încredere”

Garanția cea mai deplină

o oferă renumele excelent al firmei

I. TRISKA

existență de 58 ani, cel mai vestit depozit al branșei

Reprezentantul general al cunoscutel mărci „Förster”

Cluj, Str. Șaguna 14. Telefon 419.

Stau alături în bună armonie: placate de propagandă ale tuturor partidelor din Franța, lipite unul alături de altul, pe străzile Parisului

Les socialistes veulent les vacances de légalité: c'est à dire la dictature!

Les socialistes et les communistes veulent

Vive

ELECTIONS LEGISLATIVES DE 1925

LES SOCIALISTES COUPENT LA CORDE QUI RETIENT LES LOUPS COMMUNISTES

CEUX-CI S'EMPRESSENT DE SAUTER A LA GORGE DE LEURS LIBERATEURS

Educație politică prin imagini: două placate electorale, împotriva partidelor franceze de stânga

Femeea rusă în luptă electorală: afiș în alegerile de femei din Rusia sovietică

Un afiș electoral, din republica Uzbekistan, colțul cel mai extrem al Uniunii sovietice

PAGINA SPORTIVA

Coste și le Brix, au fost sărbătoriți Dumineca trecută, la Champs-Elysee în Paris. Curajul și îndrăzneala aviatorilor francezi, cari au străbătut patru continente în zbor n'a fost întrecută până azi. Coste (în picioare) și le Brix (s'ând jos, cu capul gol) ovationați, pe când trec cu automobilul, prin Champs-Elysee

Maiorul italian d. Bernardi, care a stabilit un record fantastic de viteză cu avionul său, atingând iuteala de 561 km. pe oră

Într-o cursă de cai, în Anglia, jockeyul s'a răsturnat, calul însă a continuat cursa, până la sosire, și a ajuns primul deși bineînțeles toată străduința lui a fost zădărnica căci n'a fost clasat

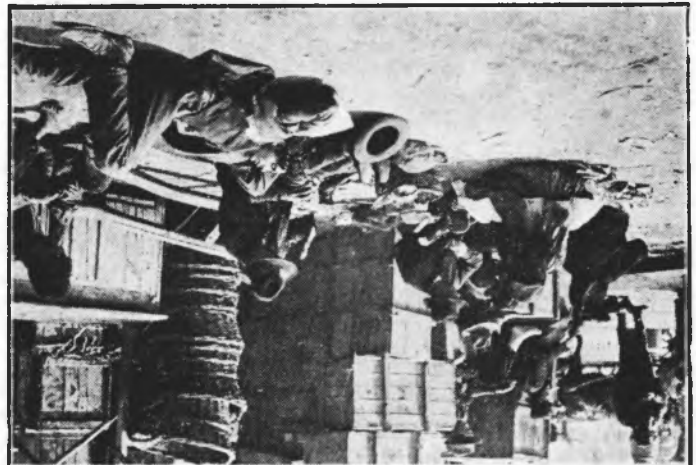

În numărul nostru trecut, am arătat că echipa cehă „Victoria”, din Pilsen, a fost învinsă de echipa „Juventus”, din București, cu 4:2. Ilustrația noastră de astăzi înfățișează echipa învingătoare

Început de primăvară, la șosea în București: plimbare cu bicicleta, în dublu

Aspecte de primăvară

Începutul timpului cald, în halele centrale din București

(22)

J. H. Rosny

Roman din timpurile preistorice tradus de N. C.

PARTEA III.

CAPITOLUL VI.

Prin ținutul apelor

Wahii și Ulhamrii străbătiau ținutul apelor. Ele se întindeau verzui și incropite, pline de alge, de nufăr, de sagitaria, de lișiță, de rogoz și de papură; alcătuiau uneori văreji adânci și înspăimântătoare; se urmau în lacuri, în gârle, în rețele întretăiate de piatră de nisip sau de argilă; țâșneau din pământ sau se tânguiau pe povârnișul colinelor; iar uneori, înghițite de crăpături în pământ, se pierdeau în adâncurile subpământene.

Wahii știau acum că Naoh voia să urmeze calea dintre mieznoaple și apus. Ii scurlau drumul, voiau să-l călăuziască până când va ajunge la capătul ținuturilor de apă. Cunoștiau nenumărate lucruri. Ici descoperiau treceri nebănuite de nici o altă specie de oameni; dincoace știau să alcătuiască un vad, aruncând un trunchiu de copac deasupra prăpăstii, știau să lege două maluri cu ajutorul lianelor. Innotau cu dibăcie, deși domol dar numai dacă nu se găseau anumite ierburi în apă, de care aveau o teamă superstițioasă.

Toate faptele lor de altminteri păreau nesigure; adesea lucrau ca ființe cari luptă împotriva somnului sau care acum s'au deșteptat din vis; și cu toate acestea aproape niciodată nu greșeau.

Era indestulare de hrană. Wahii cunoștiau multe rădăcini bune de mâncat; dar mai ales se pricepeau ca nimeni altul să prindă pești. Știau să-i aștepte cu sulița, să-i prindă cu mâna, să-i încerce în ierburi mlădioase, să-i atragă noaptea lumina torțelor, să îndrepte bancurile lor în lacuri închise. Pe noptate, când Focul strălucia pe câte un pisc, într-o insulă sau pe vr'un țârm, se simțeau fericiți și rămăneau cufundați într-o tăcere plăcută. Le plăcea să se așeze în grup, strânși unii lângă alții, ca și când individualitatea lor slăbită se oțelise în sentimentul rasei. În vreme ce Ulhamrii se îndepărtau unii de alții, mai ales Naoh căruia, îi plăceau răgazurile lungi de singurătate. Adesea Wahii înoltau o melodie foarte monotonă, pe care o

repetau mereu și care celebra fapte vechi, de care nimeni nu și mai amintea; de sigur că era în legătură cu generații moarte de multă vreme. Fiul Leopardului nu se interesa de nimic din toate acestea. Ba chiar era stânjenit și-i apăreau respingătoare. Dar observa, cu o curiozitate atentă, toate mișcările lor de vânatoare, de pescuit, de orientare, de muncă, mai cu seamă chipul de care se slujiau de aruncătorul de sulițe și chipul în care scotiau Focul din piatră.

Curând învăță mișcările aruncătorului de sulițe. Pentru că înspira tovarășilor săi o simpatie tot mai mare, aceștia nu i ascunseră nici o taină. Putu să mănuiască armele și uneltele lor, putu să învețe cum le repară și, pierzându-se unele aruncătoare de suliți, el văzu cum se construiesc altele. De altminteri femeea conducătoare îi dădu unul de care se sluji tot cu atâta îndemănare și cu mult mai multă putere decât oamenii fără umeri.

Zăbovi mai mult până să conceapă misterul Focului. Aceasta din pricina că tot îl mai temea. Privia de departe cum țâșnesc scânteile. Întrebările pe care și-le puneă singur rămăneau întunecate și pline de contradicere. Cu toate acestea, de fiecare dată, își făcea tot mai mult curaj. Apoi, graiul articulat și cel al mișcărilor îi veni în ajutor. Căci începea să se înțeleagă mai bine cu Wahii: învățase înțeleseul a zece sau douăsprezece cuvinte precum și acela a vr'o treizeci de semne particulare a acestui neam. La început bănuia că Wahii nu închideau Focul în pietre, dar că se afla acolo închis în mod firesc. Prin ciocnire el țâșnea afară și se năpustia asupra firilor de iarbă uscată; pentru că atunci era foarte slab, el nu cuprindea deodată întreaga pradă. Naoh prinse și mai mare îndrăzneală când văzu că se pot scoate scânteii din pietre care zăceau la pământ. De îndată ce fu sigur că taina era mai mult în legătură cu lucrurile decât cu puterea Wahilor, ultima lui sfială se risipi. Afă astfel că trebuiesc două pietre de soi diferit: piatra de siliciu și

marcasita. Și după ce el singur făcu să sară flacăre mici, încercă să aprindă Focul. Puterea și iuteala mâinilor sale ajutară neobișnuinței lui: produse Foc mult. Dar trebu mai multe popasuri, fără să izbutiască să ardă cea mai mică frunză sau fir de iarbă.

Într-o zi oarda se opri înainte de inserare. Era la capătul unui lac cu apele verzi, pe un ținut nisipos, într-o vreme neobișnuit de uscată. Wahii aprinseră două Focuri mari: Naoh, după ce luase la dânsul găteje foarte subțiri și aproape arse, lovia pietrele lui una de alta. Lucra cu o patimă violentă. Apoi îl cuprinsese îndoiala; își spuse că Wahii poate mai ascundeau vr'o taină. Gata să se opriască, dădu câteva lovituri atât de furioase că una dintre pietre se sfărâmă. Pieptul să se umflă, brațele se întepeniră: o strălucire persista pe un firigur de iarbă. Atunci, suflând cu luare aminte, mări flacăra; ea și înghiți prada ei cea slabă, și cuprinsă și celelalte ierburi.

Și Naoh, nemisecat, găfând, cu ochii fulgerători cunosc o bucurie mai puternică încă decât atunci când învinse tigroaica, când făcuse Focul Kzammilor, când făcuse tovarășie cu marele Mamut și când doborâse pe Voivodul Piticilor Roșii. Căci simțea că ajunsă să cucerească o stăpânire, asupra lucrurilor pe care n'a avut-o nici unul dintre strămoșii săi și că nimeni nu va mai putea omorî Focul la oamenii din neamul său.

CAPITOLUL VII

Oamenii cu părul albastru

Văile se adânciră încă; străbătura ținuturi unde toamna era aproape tot atât de călduță ca și vara. Se ivi apoi o pădure adâncă. Un zid de liane, de spini, de tufe o închidea; Wahii își făcură o trecătoare cu ajutorul pumnalelor lor de silice și agat. Femeea conducătoare încunostiință pe Naoh că Wahii nu vor mai întovărăși pe Ulhamrii când spațiul liber va apărea din nou, căci dincolo ei nu mai cunoșteau pământul. Știau doar că se găsește o câmpie, apoi un munte tăiat în două de un pas larg. Femeea conducătoare socotia că nici câmpia, nici muntele nu conțineau oameni; însă în pădure se găseau câteva oarde. Dânsa îi înfățișă ca puternici în ceea ce privește pieptul și brațele

și îi tâlmăci că ei nu aprindeau foc, nu se slujiau de graiul articulat, nu știau ce este războiul, nici vânatoarea. Erau groaznici când erau atacați, când li se puneau piedeci în cale sau când bănuiau vr'o faptă împotriva lor.

După o cale de jumătate zi, plină de greutate, pădurea se făcu mai puțin sălbatică. Ghiarele și dinții terburilor se răriră; printre copacii milenari se deschideau căi făcute de animale; penumbra verzuie se lumină; dar mulțimea de păsări continua să umple ținutul copacilor, se simția prezența fiarelor, a reptilelor, a insectelor și o palpitare răbdătoare, ascunsă, în care carnea plantelor și a animalelor nu înceta să se fărâme și să crească.

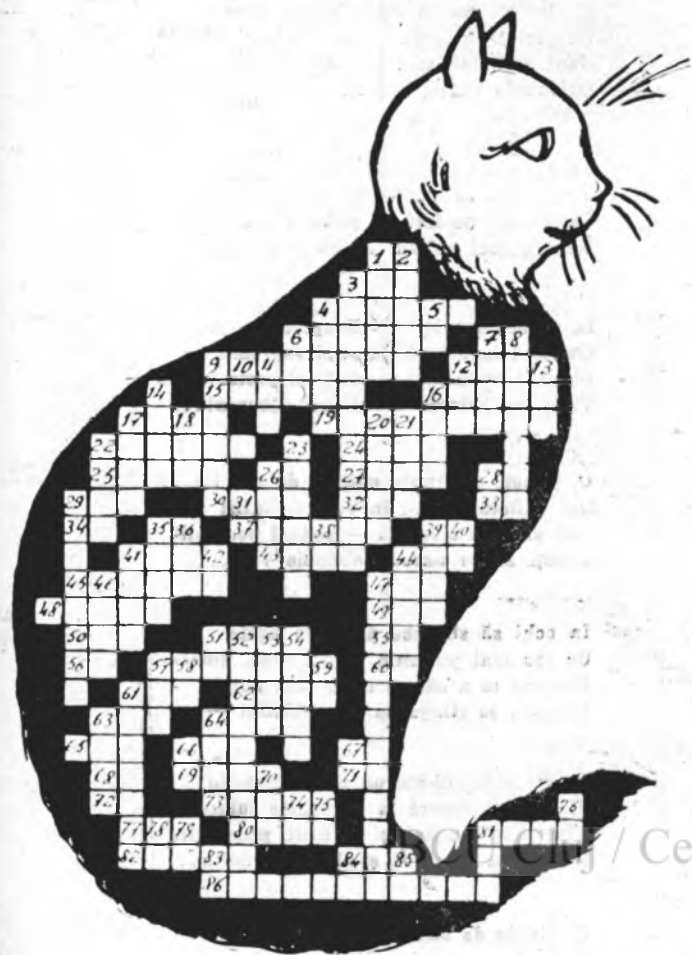
Într-o zi, femeea conducătoare arătă desigur pădurii cu o înfățișare tainică. Prin frunzișul unui smochin apăruse un trup albăstrui și Naoh recunoscu un om. Amintindu-și de Piticii Roșii, el tremură de ură și de neliniște. Trupul dispăru. Se făcu tăcere adâncă. Wahii înștiințați, se opriră din mers și se apropiară și mai mult unii de alții.

Atunci, omul cel mai bătrân din oardă grăi.

Dânsul povesti despre puterea oamenilor cu păr albastru și despre furia lor groaznică; arătă că mai presus de orice nu trebuia luată aceeaș cale cu dânsii și nici nu trebuia ca cineva să treacă prin tabăra lor; adăogă că dânsii urau strigătele și mișcările:

— Părinții părinților noștri, spuse dânsul drept încheiere, au trăit în vecinătatea lor, fără luptă. Le lăsuă calea în pădure. Și oamenii cu păr albastru, la rândul lor, înconjurau pe Wahii, în câmpie și în ținutul apelor.

Femeea conducătoare întări și dânsa cele spuse și ridică măciuca de comandă. Oarda luă o nouă cale și se strecură printr'un tufiș de sicomori, ajungând în cele din urmă într'un luminiș larg: îl făcuse fulgerul, se mai vedeau încă cenusa ramurilor și a trunchiurilor de copac. Wahii și Ulhamrii de abea intrară când Naoh și văzu iar la dreapta, un trup albăstrui, asemănător celui pe care-l zărise în frunzișul smochinului. Pe rând alte două forme se deslipiră din umbră. Ramurile foșniră; și o ființă mlădioasă și puternică apără. Nimeni n'ar fi putut spune dacă se tupilase în patru picioare, ca și animalele păroase și reptilele, sau în două picioare ca păsările și oamenii. Părea că stă pe vine, cu membrele de dinapoi pe jumătate lungite la pământ, și membrele dinainte așezate pe o rădăcină groasă. Fața era uriașă cu fețele de hienă, cu ochi rotunzi, rezeți și plini de foc, cu căpățina lungă și joasă, cu trunchiul lung ca acel al unui leu dar mai larg; fiecare dintre membre se termina cu o mână. Părul întunecat, cu reflexe aramii și albastre, acoperia tot trupul. Numai pieptul și umerii arătau lui Naoh că înfățișare era a unui om, căci cele patru mâini făceau ca această

JOC No. 1. PISICA

(10 puncte)

trimis de Neculai Hâncu, Bârlad

ORIZONTAL:

1. Fluviu în Asia
3. Mijloc de intrare (fig.)
4. Care are asemănare cu altea. Va
6. Arbore de India
7. Întrebuințat la călărie
9. Eretic din Evul Mediu
12. Prânz
15. Arbusti formați din aglomerație de polipi
16. Gândac de făină (buc.)
17. Filozof italian (1668 1744)
19. Blândețe
22. Fluviu în Anglia
24. Întins în lături (Mold.)
25. Cățime hotărâtă
26. Saluț
27. Noroiu
28. Individ
29. Figură geometrică
30. Culoare
32. Adverb
33. Interjecție
34. Poftim
35. Pronume
37. Conversație particulară
39. Aliment
41. Propozițiune
43. Trecere îngustă
44. Stare
45. Curajos
47. La plantele graminee

48. Oraș în America
49. Morfeu
50. Nume feminin
51. Pește de Dunăre
55. Numele soarelui la Egipteni
56. Ochiu de lanț
57. Importanță
60. Interjecție
61. Pește de mare
62. Proaspăt
63. Fluviu în Europa
64. Stabiliment
65. Metaforă
66. Pasăre din ordinul cățătoarelor
67. Interjecție
68. Pronume
69. Mîțeau
71. Interjecție
72. Sînă mobilă
73. Încredințez
77. Dispozițiune (fig.)
80. Sir de note cari compun un cântec
81. Margine (Mold.)
82. Versat
84. Strigăt de durere
86. Respect religios

VERTICAL:

1. Strigăt de bucurie
2. Pachet de mărfuri
3. Acord de păreri
4. Indemnatică
5. Dărmotin
6. Exclamare
7. Sir lung
8. Jurământ

9. Veche monedă turcească
10. Oală (inv.)
11. Moșdrear (Tr.)
12. Măsură
13. Îi aparține
14. Oraș în America
16. Foiță subțire în compoziția granitului
17. Bumbac dărăcit și mătăsos
18. Stambă
20. Partea externă a urechei (Anat.)
21. Cântec de leagăn
22. Impozit
32. Complot
26. Lulea
28. Exclamare
29. Opozițiune de idei
31. Exclamare
35. Subiect de tratat
36. Exclamație
38. Notă muzicală
39. Animal domestic
40. Numeral
41. Artistă
42. Zar
44. Supărare (trans.)
46. Transformat în ființă
47. Corabie
51. Măsură
52. Lăcomie culinară
53. Frunză
54. Complex de instrumente muzicale
57. Rang
58. Lucrare literară sau științifică
59. Insulă în Oceanul Atlantic
61. Pasăre
63. Clădire
64. Visterie domnească
66. Dar
67. Lac în Sudanul oriental
70. Paradis
74. Notă muzicală
75. Pronume
76. Secol
78. În aritmetică
79. Posed
81. Planta
83. Crucă evrească
84. Formă ajutătoare de verb
85. Organ (pl.)

Joc No. 2 trimis de Boteanu Rom. (10 puncte)

Metagrame.

I.

Cu n conducător indeo sunt,
Cu r sunt personajii sfânt,
Cu s am fost profet pe acest pământ.

II.

Cu n un șes întins bogat,
Cu y în Asia fost însemnat
Cu g sunt celebri navigator,
Cu h affluent a Escantului inferior,
Cu k un vechi pumnal otrăvitor.
Cu l provincie corsicană.
Cu n veche cetate africană.

GRAFOLOGIA

Rozica, Tg. Ocna. Spirituală și simțitoare. Are adesea remușcări sufletești. De multe ori lucrează împotriva convingerilor. E capricioasă și exagerată. Manifestă superioritate față de cei inferiori. Sărguitoare și curajoasă. Are tendința de a produce efect și un simț speculativ dezvoltat. Infocată și cu tact.

Adrian, Tg. Ocna. Inteligent și înțelept. În gândurile sale are ceva individual care iese din comun. E o fire complexă. De la natură e cald și bun dar și-a luat o mască spre a se arăta rece, socotind aceasta o superioritate față de alții. Adânc simțitor și gânditor. A trecut prin lucruri grele, care i-a cuprins toată voința și din care a eșit triumfător. Nu are o părere bună despre oameni. E intuitiv. Citește mult operele de cugetare. Probabil că-i place natura și animalele. E mare amator de muzică.

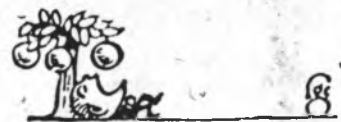
Deslegările jocurilor se primesc la redacție până la 10 Mai cor. Fiecare joc acordă deslegătorului un număr oarecare de puncte. Cel care obține numărul cel mai mare de puncte, prin deslegarea celui mai mare număr de jocuri, din numerile 11, 12, 13, 14 și 15, va primi un premiu de 1000 lei. Prmiul al doilea e de 500 lei; premiul al treilea 300 lei. Următorii șapte deslegători, primesc câte un volum din operele autorilor enumiți. Deasemenea vom publica numele tuturor deslegătorilor. Premiile se vor distribui la 25 Mai 1928.

RECTIFICARE

Deoarece în Jocul Nr. 2 din Realitatea No. 14 literile date spre a fi combinate într'o frază n'au fost imprimare suficient de bine, le repetăm acum:

a,a; e,e; l; p,p; r,r; s,s; u,u,u,u.

FIECARE CU PUNCTUL LUI DE VEDERE

— Cel mai bun mijloc împotriva insomniei e un vin roșu bun.
— Adormi după el?
— Asta nu, dar face insomnia plăcută.

CUM A TUTELES

Doamna: „Ei, micuțul meu drag?”
Barbatul: „Da, ce vrei?”
Doamna: „Nu fi caraghios. Vorbește cu cățelul.”

Cheia Turzii

(Ilustrația de pe copertă)

LADISLAU I cel Sfânt, Lăslău, cum îi spun românii, își doarme somnul de veci, în cripta bisericii dela Oradea Mare. Sunt mai bine de opt veacuri de când trupul său odihnește aci. Poporul, care intră în biserică, se închină în fața mormântului vechiu și sărută lespedea de marmoră.

Liniștitul sfânt de astăzi n'a avut o viață tot atât de senină, pe cât de liniștită îi este somnul de moarte. A purtat lupte și războaie mari a fost hărțuit de dușmani numeroși.

Cam prin anul 1090 sfântul rege s'a văzut nevoit să fugă, dinaintea cetelor păgâne de Cumani, cari veniau prăpădind în calea lor toate satele și ținuturile, arzând hambarele de bucate, pustiind holdele și ucigând oamnenii.

Regele își adunase averea toată într'o căruță și luându-și femeea și copilul, apucase calea pribegiei, dela Turda spre A-brud.

Dar nici nu se depărtase bine de cetate, o ceată de păgâni la și ajuns din urmă. Regele, ca să nu cadă averea pe mâinile vrăjmașilor, a desfăcut sacii de aur și a început a svârli galbenii, în prăpastie.

Bunul Dumnezeu a stat în ajutor regelui care fugia dinain-

tea păgânilor i-a prefăcut banii de aur, în pietre, așa încât păgânii, plecându-se să ridice de jos galbenii svârliți, nu apucau în mână decât pietre.

Și astăzi în prăpăstiile, pe unde urlă vijelios Arieșul, se găsesc banii de piatră, din aurul regelui Ladislau.

Dacă au văzut următorii regelui că nu vor putea pune mâna pe bogăția lui Ladislau, ei au început să gonească mai tare după dânsul, cu gândul ca să-l ucidă.

Mai era cale cam de jumătate până la Cămpeni când păgânii s'au apropiat atât de mult de regele fugar, că nu mai era nici o nădejde de scăpare. Regele a coborât atunci din căruță, împreună cu femea și copilul său, a ingenunchiat și a cerut ajutorul lui Dumnezeu, înainte de moartea, care-i părea fără putință de-a oocoli.

Dar Dumnezeu Atotputernic nu doarme: el și-a plecat urechea la rugăciunea credinciosului rege și, când nu mai era depărtarea între vrăjmași și fugar decât o bătaie de sulită, un trăznet a căzut din cer și muntele s'a surpat, până la o adâncime amețitoare: regele a rămas deoparte, iar cetele de păgâni de cealaltă.

Așa s'a făcut Cheia Turzii pe care noi o vedem astăzi și fără de care sfântul rege Ladislau n'ar fi putut scăpa de păgâni.

Regele, dacă a văzut minunea dumnezească, s'a închinat plin de smerenie și a ridicat o biserică de laudă, Celui Atotputernic, care la mântuit.

Mai târziu, adunându-și oastea, Ladislau a biruit pe dușmani și i-a gonit din țară.

(După o legendă populară)

Răsboiul pentru foc

(Urmare de pe pag. 12)

ființă să aibe un aspect neobișnuit, iar capul amintea zimbrul, ursul și căinele. După ce-și întoarse pe de toate părțile o privire neliniștită și furioasă, omul cu părul albastru se ridică în picioare. El scoase un muget adânc.

(Urmarea în numărul viitor)

OBLOANELE TRISTEI CĂMĂRI MORTUARE . . .

Eu sunt sărătarea, sunt orice otravă
Misterele crimei sunt umbre iubite:
Cu toamna același, din vremi risipite.
Revii cu durerea'n privirea bolnavă. —

Eu fac să răsară în sufletu-ți fiare,
Cu gestul de jertfă — pe a cărnei zăpadă,
Sunt alba fantomă ce face să cadă
Obloanele tristei cămări mortuare. —

Sunt prietenul bun al femeii corupte
Și-al celui ce caută plăcerea'n desfrân:
Când simt pe față al pletelor rău —
Simt gustul sublim al buzelor supte

În paturi bogate, sub lămpi d'alabastru,
Gemând în delirul plăcerii supreme,
Stăpâni peste moarte, stăpâni peste vreme —
Visați voluptatea 'n reflexul albastru! . . .

O, puneți pe frunte cununi de narcise . . .
Dar sufletul, dați-l în voia dorinții!
Sub sumbre alcovuri — străini pocăinții,
Lăsați să se nască nebunele vise

În ochi să străluce demonic ispite
Ce fac mai puternic ca moartea, amorul . . .
Simțind în a cărnei beție cum dorul
Luminii se stinge pe căi rătăcite! —

Pe voi așternut-am un magic linjolin
Și pus-am durere 'n a voastră iubire,
Otravă în lacrimi, și 'n cânt, prezimțire
De groază pierzării și-al inimii doliu . . .

Ce fluvii de otravă e 'n vinele mele?! —
Fior ca de moarte adânc mă pătrunde,
În el agonia simțirii s'ascunde,
Pe frunte cunună, flori pale cad grele . . .

În suflet ce vină port, dulce stăpâne?! —
Plâng clopote 'n glasuri funebre departe,
Di lprocnemuuul-8p -ijjcpTM oscrsti-ah 'masc
Dia corpul meu candid, un spectru rămâne. —

O, du-te! Pe buze ai zămbetul morții
Lăcașul tău, unde-i? — ah, ata mână
Rămasă-i gropilor rece țărăni! . . .
În ochi porți, himeric, luminile torții . . .

Voi sunteți aceleași, o, palide umbre!
Eu trec dar în urmă-mi viața se stinge,
Și voi ce sărutu-mi de flăcări atinge,
Priviți cum v'așteaptă mormintele sumbrel —

Voi, voi vă făcurăți culcușul pierzării
Ca cei care ș sapă ei însăși mormântul
Cu visele clare uitat-ați cuvântul;
În spasmul plăcerii și-avântul cântării.

În clipa din urmă, în jalea adâncă,
Tovarăși sinistrii 'n a vișului noapte —
Gustând din otrava minciunii 'n șoapte:
Sunt moartea, fiorul . . . iubii-mă încă

22. 6. 1927. Florești Basarabia

din Maurice Maigre de JEAN PAUL

FONDAT 1896

● Cel mai bine asortat magazin de instrumente muzicale, gramofone și harmonium ●

DAVID V.

CLUJ, STR. MEMORANDULUI 12
CEREȚI OFERTE!

Natura Creatoare de artă

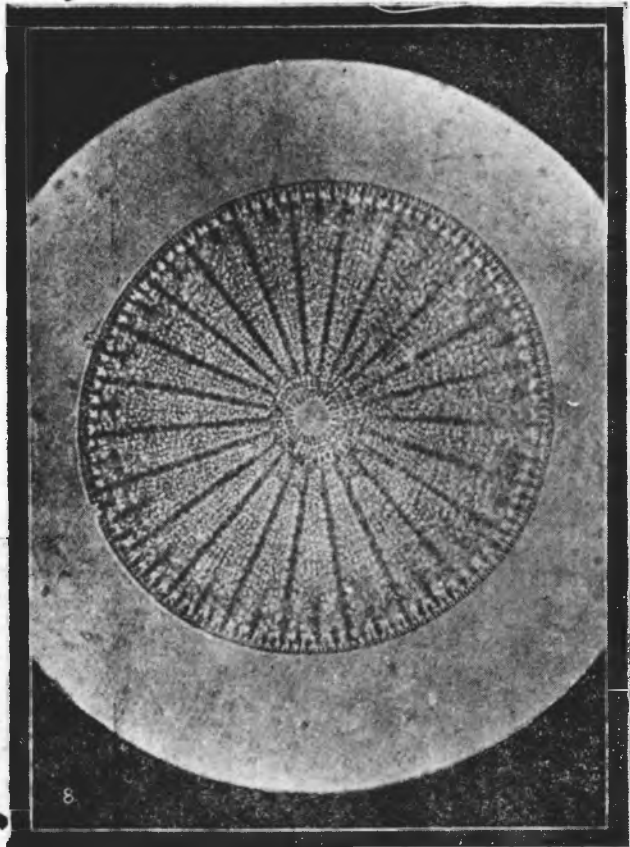
ORMELE pe care le îmbracă natura sunt minunate și nimitoare, când le privim la microscop.
Grupul baciliaraceelor și al

intunecat al microscopului ca mici puncte luminoase, ca bastonașe sau ca spirale, cu totul altfel se petrec lucrurile cu diatomaceele (diatomeele). Aci

roane, corăbioare, genți de cucoană, lucrări cizelate, globuri minunate, turnuri gotice și alte forme neașteptate, caracterizează soiul acesta de organisme.

la prepararea dinamitei. Tot acest kieselgur se folosește la prepararea ultramarinului, aceea culoare albastră frumoasă.

Dar nu numai aceste minuscule animale, care sunt diato-

Diatomee (Arachnoidiscus) foarte mărit.

diatomaceelor aparțin la expresiunile cele mai simple ale vieții. Dacă cei mai mulți dintre bacili (bacterii) apar în câmpul

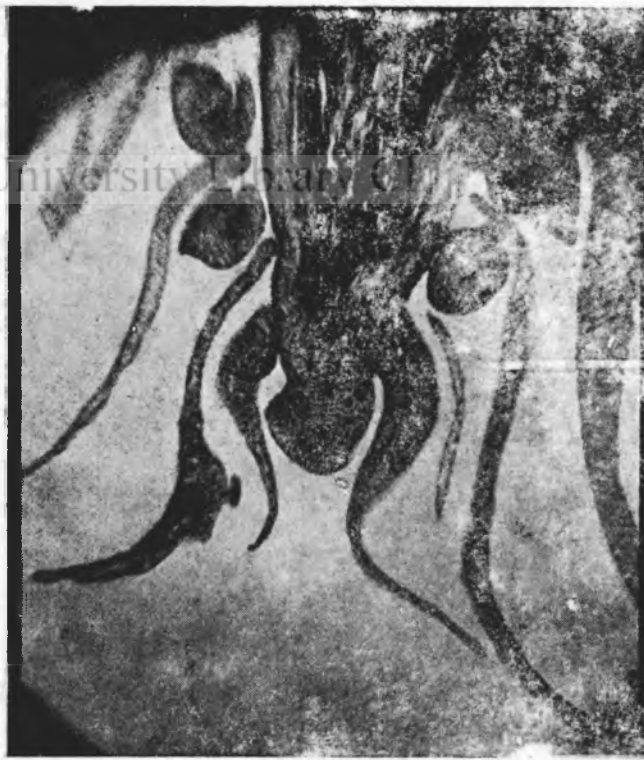
sâmburel protoplasmatic este învelit de două membrane silicioase și printre ele dețin o serie nenumărată de forme. Co-

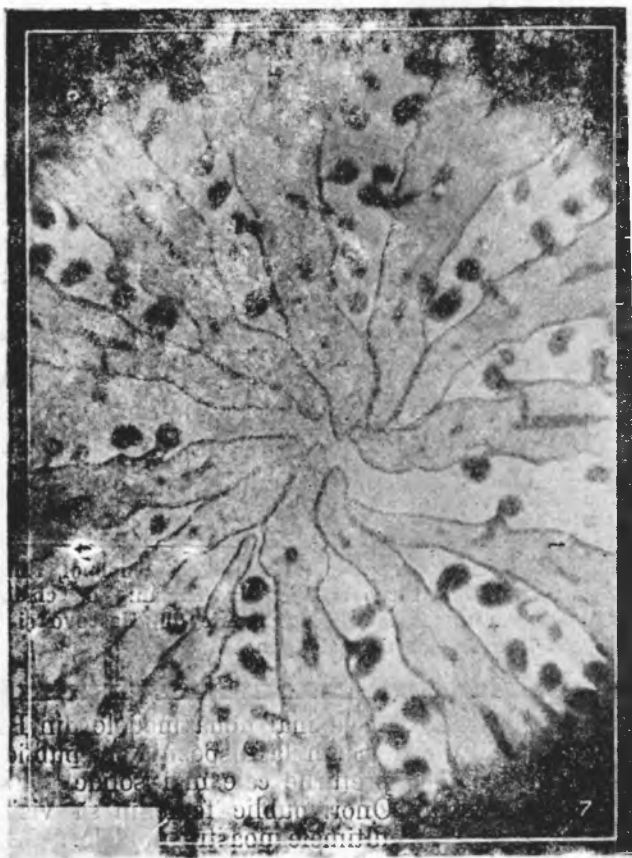
Perişorul unui dovleac foarte mărit.

ței pământului, unele soiuri de diatomee, au existat în cantități atât de numeroase, încât noi găsim, pe locurile unde pe atunci cea au fost mări, scoici silicioase, în straturi groase. Scoicile acestor diatomee alcătuiesc așa numitul kieselgur, întrebuințat

meele, prezintă forme artistice. Că văzute la microscop și multe plante, sau părți din plante, se infățișează cu o structură artistică. Ilustrațiile noastre reprezintă asemenea forme din organismul plantelor, văzute la microscop.

Vârful unei flori lemești de molift (molid).

Tăietură prin potul de mac înflorit.

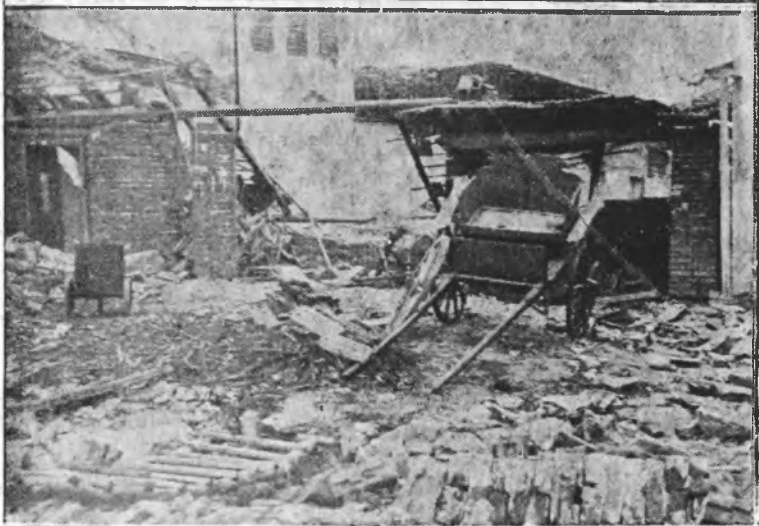

BEREA

URSUS

este cea mai bună

Cutremurele de pământ din Bulgaria

noastră reprezintă, dela nanga la dreapta și de sus în jos, în ordine: 1. în Hascovo, după cutremur; 2. la Filipopol, ruinele unei case gata să se prăbușească; 3. o stradă din Cirpan, după cutremur; 4. ruinele băncii cooperative din Tulpan: o clădire care avea 5 etaje, 28 de metri înălțime și era construită toată din beton armat; 5. ce a rămas dintr-o gospodărie din Hascovo și 6. la Stara-Zagora, o familie care, de teama cutremurului, locuiește în stradă, în cort de pânză

Blănăria Frații Mártonffy & Co.

Iuj, Piața Unirii No. 20

Și-a mărit prăvălia cu o secție pentru pardesiuri de doamne, la nivelul orașelor mondiale.

Au sosit cele mai nouă modele din Paris și Viena. Stăm la dispoziția on. public cu prețurile cele mai solide

Rugăm Onor. public feminin să viziteze ultimele noastre modele.